

Position paper Divosa inzake onbenut arbeidspotentieel

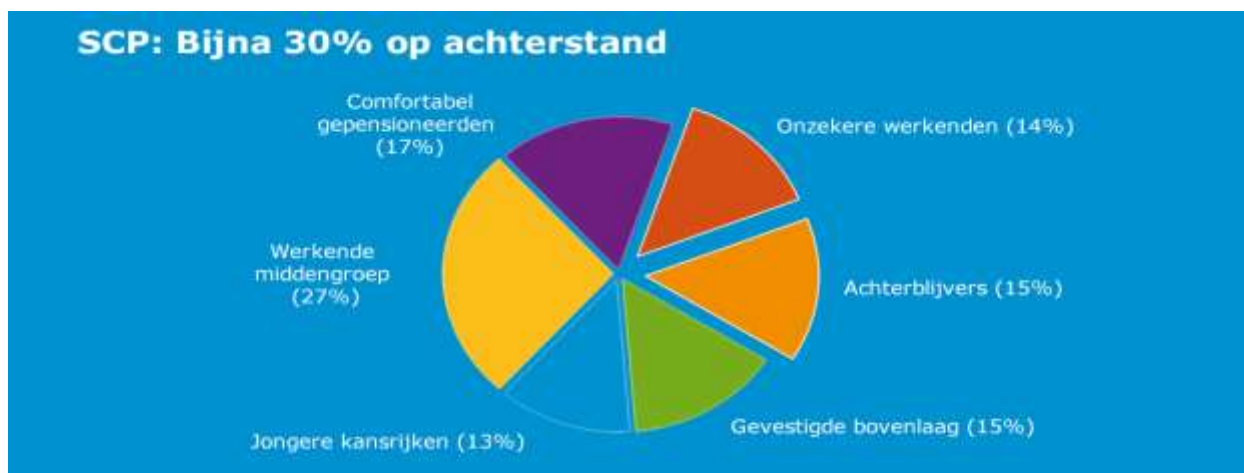
Divosa – de vereniging van gemeentelijke directeuren in het sociaal domein – heeft een visie op het ontsluiten van arbeidspotentieel. Het systeem moet echt eenvoudiger. Er moet ruimte zijn om voldoende aandacht aan inwoners te kunnen geven. Daarnaast is een ontwikkelgerichte infrastructuur nodig met aandacht voor het leren in de praktijk.

Achtergrond en probleemstelling

Het gaat goed met het aantal banen in Nederland. Waren er begin 2014 bijna 700.000 inwoners van Nederland werkeloos, inmiddels zijn dit er 316.000. Ook de **doorstroom van WW naar bijstand** laat een dalende trend zien. Alle lichten op groen zou je zeggen. Maar wat zegt dit werkeloosheidscijfer van als we ook weten dat er begin 2019 nog 433.000 mensen bijstand¹ en 263.000 mensen WW ontvingen.

Als we de bijstand en WW bij elkaar optellen zijn we op zoek naar (meer) werk voor 696.000 mensen. Daarnaast zijn er meer inwoners met onbenut arbeidspotentieel, met een andere uitkering (zoals Wajong, WAO, WIA) of zonder uitkering. Conclusie: vanwege de definitie zegt ons werkeloosheidscijfer vrij weinig over onbenut arbeidspotentieel. Het CBS geeft aan dat Nederland ruim 1 miljoen inwoners met arbeidspotentieel heeft.

Waarom is dit ten tijde van economische voorspoed het geval? Antwoord op deze vraag is niet eenduidig, maar kan ten dele worden verklaard door onze bevolkingssamenstelling in relatie tot de verdeling van inkomen en kansen.

Het SCP heeft hier onderzoek naar gedaan en daaruit blijkt dat bijna 30% van de Nederlandse bevolking op achterstand staat. Dit zijn inwoners die vaak niet de geneugten van onze economische welvaart proeven. Voor hen is de arbeidsmarkt niet per definitie de plek waar armoede kan worden overwonnen. Nul-urencontracten tegen minimumloon, schijnzelfstandigheid, stapelbaantjes, tijdelijke contracten en sterk wisselende inkomsten zijn voor deze groeiende groep inwoners steeds gebruikelijker.

Volgens het SCP is – ondanks de economische welvaart – het aantal werkende armen toegenomen. Dat geldt ook voor het aantal inwoners met problematische schulden, waarbij de overheid zelf overigens de grootste schuldeiser is. En dit heeft veel te maken met de complexiteit van ons

¹ Zie voor meer informatie over de bijstand: [De belangrijkste bijstandscijfers 2018](#)

inkomensondersteuningssysteem. Deze complexiteit neemt sterk toe naarmate het inkomen van inwoners afneemt en past totaal niet bij flexibele inkomsten.

Wanneer we in Nederland de wens hebben dat meer onbenut arbeidspotentieel wordt benut, dan moeten we ervoor zorgen dat de bestaanszekerheid van mensen door de stap richting werk niet onder druk komt te staan. Hier hebben zowel publiek als private partijen een rol te spelen.

Vereenvoudiging

Divosa staat voor de structurele verbetering van de stap van uitkering naar werk. Deze stap gaat gepaard met veel onzekerheden en moet naar de toekomst veel minder risicovol zijn dan nu. Er moet veel gemakkelijker geschakeld kunnen worden van uitkering naar werk en van werk naar uitkering. Het [project Sijmpel Switchen](#) biedt hiertoe mogelijkheden. Dit project lost echter niet alles op. Het systeem van inkomensondersteuning door middel van toeslagen moet veel meer dan nu flexibel mee kunnen schakelen met de veranderende context waar inwoners mee te maken krijgen. Onze droom is dat er in de toekomst één helder vormgegeven regeling is voor de basis van de arbeidsmarkt die voldoende bestaanszekerheid en vertrouwen geeft voor mensen om tot ontwikkeling te komen.

Aandacht

Een tweede punt waar Divosa zich hard voor maakt heeft te maken met de begeleiding van mensen richting werk. Dit is maatwerk. Het begeleiden van iemand die recent in de bijstand is gekomen, met relevant werkervaring en zonder veel belemmeringen is niet te vergelijken met het begeleiden van iemand die al vijf jaar in de bijstand zit, veel faalervaringen heeft gehad in het zoeken naar werk en schulden heeft. Ondanks dat beide personen een andere aanpak vragen, zijn beide gebaat bij aandacht. Soms in de vorm van vertrouwen, soms in de vorm van confronteren. Dit maatwerk kan enkel worden geleverd wanneer professionals voldoende ruimte hebben hier invulling aan te geven en dus niet een te grote caseload hebben. Ten tijde van de recente economische crisis is sterk bezuinigd op persoonlijke dienstverlening bij het UWV en hebben gemeenten twee derde van het budget voor activering en begeleiding verloren. Gevolg hiervan is dat vooral aandacht is besteed aan inwoners met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt. Waar je bepaalde producten ten tijden van minder vraag kan opslaan, kan dat niet met arbeidspotentieel. Arbeidsfitheid neemt af bij inactiviteit.

Ontwikkelgerichte infrastructuur

Een mooie vorm van aandacht is het ontwikkelen van arbeidspotentieel van inwoners die al langer niet in het arbeidsproces actief zijn. Vanuit onder andere de SW-sector ontstaan steeds meer leer- en ontwikkelbedrijven waarbij vooral het ontwikkelen van mensen centraal staat. In deze bedrijven wordt ingezet op de doorstroom richting de reguliere arbeidsmarkt, waar nodig met de inzet van loonkostensubsidie wanneer sprake is van een arbeidsbeperking. Wanneer de begeleidingsbehoefte te hoog is kan beschut werk worden ingezet. Divosa pleit met Cedris voor een aantal [verbetervoorstellen van beschut werk](#), zoals een praktijkroute voor beschut werk. Het is van belang dat gemeenten ook naar de toekomst toe de infrastructuur behouden die nodig is voor een effectief leer- ontwikkelbedrijf.

Leren in de praktijk

In steeds meer arbeidsmarktregio's wordt geëxperimenteerd om in samenwerking met het MBO onderwijs vorm te geven aan praktijkleren. Een ontwikkeling die we toejuichen, want wanneer een diploma nog een stap te ver is kan in de praktijk nog steeds veel worden geleerd. Heel belangrijk dat we dit ook waarderen met praktijkverklaringen en certificaten.

Ander perspectief op arbeidsmarkt

We hebben het altijd over hoe inwoners afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Maar heeft onze arbeidsmarkt geen afstand tot onze inwoners? Het is mooi dat steeds meer bedrijven maatschappelijk

verantwoord ondernemen en vanuit inclusief werkgeverschap ook inwoners met een arbeidsbeperking in dienst nemen. Goed om deze ontwikkeling aan te blijven jagen vanuit publiek – private samenwerking.